

Присвячується 50-річчю УПА

НЕ ЗНАЮ як хто, а я ще з дитинства зачарувався чудовими повстанськими піснями. Їх у сорокові і навіть ще у п'ятдесяті роки співали по селах чимало. Хоча за такі «веселощі» кожного чекали білі ведмеді, але любов до волі міцніша від кайданів. Нині після довгої зими більшовизму, ці прекрасні пісні знову повертаються до людей. Не випекли їх гострі сибірські морози, не вкоротили ім життя холодні і цупкі гра-ти гулагів і соловків, бо не можна закувати у кайдани вільну людську душу.

Більшість отих пісень не має авторів, бо й самі повстанці не мали імен чи прізвищ, а лише псевда, адже був час і тяжкий, і безжалісний. За участь у повстанському русі страждали не лише учасники, а й цілі сім'ї. Тому повстанці йшли на смерть, та не видавали своїх справжніх імен, щоб цим самим врятувати від сибірського раю своїх близьких.

Багато імен учасників повстанського руху сьогодні повертається з небуття, бо правда історії — річ вперта, незнищенна. І хочеться відповісти голові президії районної ради ветеранів вій-

вісти ще про одного нашого земляка, повстанського поета - пісняра Володимира Казнодія. Хоч він народився десь 1917 року в Сарнах, але згодом мати повернулася назад у Берестовень на батьківську землю. Місце їй виділили на Хинівському хуторі, на дуже болотистій місцині. Будуватися і обживатися було тяжко на новому місці: осушували, корчували, освоювали поле.

Повстанський поет-пісняр

Батько Володимира Максим Казнодій був петлюрівським офіцером, одне слово, справжнім українським патріотом, і ці переконання передалися синові. Спочатку Володимир навчається в Сарнах, а згодом у Рогатинській гімназії, що на нинішній Івано-Франківщині. Правда, через нестатки у сім'ї не закінчив її. Доводиться шукати роботу, але

де агітаційну роботу і залучає декого з медперсоналу, через яких тримає зв'язок з українським підпіллям Києва. Його відправляють на лікування в Німеччину. Але тепер вже гестапо виходить на слід організації. В цей час усі провідники ОУН були заарештовані саме німцями. Знайома медсестра надсилає Володимирі лист з сигналом, що потрібно рятуватися, бо гестапо вий-

Порфирівні Терещук. Ось прочитайте одну з колядок з цього вертепу, написану, звичайно ж, самим Володимиром Казнодієм:

Нова радість стала,
Яка не бувала,
Над степами України
Зірка засіяла.
Чи чуєш ти, царю,
Дивну новину —
Закували у кайдани
Нашу неньку Україну.
В кайдани скували,
В тюрми відіслали,
Юним трупом
українським
Землю повсівали.
До речі, у цьому вертепі за чорта — Сталін, за жида — Каганович, козак — Богдан Хмельницький, а Марія — Україна.

Нам не відомий точно час арешту Володимира Казнодія. Гадаю, що люди, які його знали, зможуть допомогти в цьому. Звичайно ж, точна дата арешту зберігається і в кримінальній справі ув'язненого, тому можна надіятись на одержання ширшої інформації про Володимира Казнодія від СБУ. А взяли його у криївці в одного дядька в Соломці, де переховувався. Володимир завжди казав, що живим у руки енкаведистів не здасться, але вийшло

К

1 жо
1 жо
1 жо
1 жо
3 жо
4 жо
4 жо
7 жо
7 жо
8 жо
8 жо
9 жо
10 жо
12 жо
13 жо
14 жо
15 жо

... працю на його статтю «Щоб ще раз не переписувати історію», що істинний борець за волю України ніколи не йшов з сокирою до сусіда, і в цьому, будьте певні, шановний Володимире Олексійовичу Понізов, український народ розбереться і українська історія теж. Це тільки більшовики молилися на злочинців, які потопили в крові мільйони людей. У демократичній Українській державі не доведеться переписувати історію. Герої, і злочинці будуть названі своїми іменами. А кому хочеться із героїв робити кримінальних злочинців (як це було донедавна), то це вже інша річ, народ не дозволить теж цього зробити. Приміром, ми нині уже знаємо правду про нашого славного земляка Ніла Хасевича з Дюксина, прекрасного художника із світовим іменем, практично єдиного художника, що залишив для майбутніх поколінь прекрасні, можна сказати, безцінні шедеври, які відображають саме повстанський рух. А донедавна Ніл Хасевич теж був «бандитом», бо не розділяв більшовицьких ідей і боровся за інші.

Сьогодні хочемо розпо-

було сутужно, отож майстрував з вітчизном, розмалював церкву, бо окрім поетичного мав ще й дар до малювання. І аж у 1939 році прийняли його, як освіченого хлопця, на роботу в Берестовецький кар'єр чи то бухгалтером, чи якимсь іншим конторським працівником. Звідси й призвали його до війська. Служив з одним хлопцем із Здолбуніва, потім забрали його у льотну школу. Не довелося її закінчити, бо за участь в нелегальній організації, що боролась за незалежність України, їх обох арештували і засудили до розстрілу. Правда, Володимира Казнодія та ще деяких курсантів було помилувано від кари смерті і засуджено до 10 років ув'язнення.

Звільнили його з тюрми німці. Володимир добре володів німецькою мовою, тому йому запропонували працювати перекладачем у німецькій армії. Але і тут він передусім шукає зв'язків для організації підпілля і таки налагоджує їх. В одному з боїв його було поранено в ногу, потрапляє до київського військового шпиталю. Навіть і тут ве-

і освіти, і таланту. Він не лише пише вірші, а сам кладе їх на музику, тобто робить усе можливе і посилює, щоб стати корисним святій ідеї боротьби за самостійну Україну.

Коли прийшли радянські війська, мусив іти у ще глибше підпілля, бо за німців практично всі околиці Костопільщини контролювали збройні об'єднання УПА. Переховується в багатих місцях у криївках. Головною його зброєю є олівець чи ручка, папір, друкарська машинка, гірка, але прекрасна повстанська мелодія. А ми знаємо, що найчистіше правдиве пристрасне вольне слово більше важить від меча чи автомата. Він дуже глибоко знав історію України і це, безперечно, допомагає в ідеологічній боротьбі.

Пише він і сценарії до різних свят, вертепів, у Хмизах в пам'яті людей ще й донині зберігаються оті різдвяні вистави, написані Володимиром Казнодієм. Один з вертепів і чимало його віршів та пісень зберігається у трюїрідної сестри повстанського поета вчительки міської СШ № 1 ім. Т. Г. Шевченка Надії

інакше. При переході в іншу криївку, коли він проходив через кімнату, з усіх боків чакнулились енкаведисти, що зробили засідку.

На слідстві Володимир Казнодій не відповідав, коли до нього зверталися російською мовою, запрошували перекладача. Арештували тоді і його матір. До речі, кажуть, що і вистежили його, встановивши за матір'ю нагляд, (Ганна Ярославівна теж відсиділа 7 років у сталінських концтаборах). Їм організували окрему ставку з сином у Рівненській тюрмі.

Слідчий: — Ти, стара к..., казала, що не знаєш, де син.

Мати: — Я ж мати і си на не могла зрадити.

Слідчий: — На двадцять днів у холодну її!

Син: — Я за неї піду.

Далі сліди Володимира Казнодія губляться. Є відомості, що його розстріляли. Отож надіємось, що відгукнеться хтось із його знайомих чи побратимів по боротьбі.

На закінчення хочу запропонувати читачам кілька віршів, пісень повстанського поета.

Спогади записав

С. ПРАСК.

тс
в
№
ві
—
ся
рі
сл
гс
св